

*Шуканова А.А., канд. пед. наук, доц.
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка
e-mail: shukanova0707@gmail.com*

ФОРМУВАННЯ МІЖПРЕДМЕТНОЇ КРАЇНОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ

В сучасній науці країнознавство розглядають як сукупність міжгалузевих наукових досліджень, спрямованих на комплексне вивчення країн і регіонів, систематизацію та узагальнення даних про їхню природу і територію, геопросторові особливості, склад населення та його культуру, господарство, суспільно-політичну організацію, зовнішні відносини [4]. Теорію і практику географічного країнознавства у вищій школі розробляли В.В. Безуглий, С. П. Кузик, М.П. Мальська, П.О. Масляк І.І. Ровенчак, В. М. Юрківський, Б.П. Яценко на інші науковці. Проблеми змісту країнознавчої освіти в методиці навчання географії в базовій і старшій школі присвячено публікації Г.О. Лисичарової [1], О.С. Нехомяж [3].

Країнознавство є складовою частиною географії як в структурі загальної середньої освіти, так і в структурі підготовки багатьох спеціальностей закладів вищої освіти, наприклад при підготовці фахівців з туризму, міжнародних відносин. Курси країнознавчого спрямування в середній освіті представлені в двох предметах – географії та іноземній мові. Зокрема серед дисциплін допрофільної та профільної підготовки вивчається лінгвістичне країнознавство, яке поєднує в собі як навчання іноземній мові, так і формування певних знань про країну, мова якої вивчається. У практиці викладання іноземних мов країнознавство розглядають як філологічну дисципліну, а відповідно країнознавчу компетентність (яка формується під час вивчення лінгвокраїнознавства) як складову соціокультурної компетентності і розуміють під нею знання учнів про культуру країни, мова якої вивчається (знання історії,

географії, економіки, державного устрою, особливостей побуту, традицій та звичаїв країни) [2, с. 43].

Країнознавча компетентність є міжпредметною за своєю сутністю, оскільки країнознавство є синтетичним міждисциплінарним напрямком наукових досліджень. Отже, при підготовці здобувачів середньої та вищої освіти країнознавча компетентність формується за двох підходів: 1) географічному; 2) філологічному. Головною метою формування країнознавчої компетентності за географічного підходу є формування світогляду та оволодіння знаннями про країни і регіони, яка підвищує географічну культуру в прийнятті рішень у сфері економічних, політичних і культурних зв'язків між країнами. За філологічного підходу головною метою є насамперед удосконалення знання іноземної мови в контексті вивчення географічних (природних, економічних, політичних, культурних) особливостей народу – носія мови та території його існування.

У географії закладено величезний інтеграційний потенціал, що якнайповніше розкривається саме в курсах країнознавчого спрямування здобувачів різних ступенів освіти. Наприклад, в загальній середній освіті елементи змісту країнознавчої компетентності присутні в курсі географії 7 класу «Материків та океанів», коли вивчаються держави на кожному із материків (за винятком Антарктиди як території з особливим політичним статусом). Під час реалізації наскрізної змістової лінії «Громадянська відповідальність» (в географічній її складовій) учнів 7 класів орієнтують на отримання і аналіз інформації щодо світових явищ і процесів, зв'язків України з іншими країнами із широкого кола джерел. На сьогодні повністю країнознавчим є курс географії 10 класу «Географія: регіони і країни», в якому за чинною програмою обов'язковому вивченню підлягають 16 країн (решта – оглядово в контексті вивчення регіонів світу за геосхемою ООН).

Компетентісноорієнтований підхід до навчання означає, що знання постійно використовуються, переформатовуються, вибудовуються в нових когнітивних зв'язках. Одним із прикладів такої навчальної роботи є

використання в країнознавстві метафор, образних порівнянь одних країн і територій з іншими на підставі подібності. Наприклад, «Європа на екваторі (Сінгапур)», «Монте-Карло Сходу» (Аоминь (Макао)), «Китайські Гавайї» (о. Хайнань), «Східноєвропейський тигр» (Польща) тощо.

Стійкому запам'ятовуванню сприяє формування географічних образів країн через образні висловлювання, в яких яскраво відбивається географічна і національна своєрідність країн (їх природа, історія, економіка, культура, традиції). Наприклад: «Туреччина – міст між Європою й Азією», «Австрія – зимова столиця Альп», «Фінляндія – країна тисячі озер», «Норвегія – країна фіордів», «Ісландія – країна льоду і вогню», «Індія – країна священного Гангу», «Непал – королівство засніжених вершин», «Індонезія – країна 13 тисяч островів», «Королівство Таїланд – «держава вільних»», «Малайзія – «тигр» з крилами «метелика»», «Бразилія – тропічний гігант Латинської Америки», «Аргентина – «країна срібла»», «Єгипет – дар Нілу», «Фіджі – рай для закоханих», «Гаїті – чорна перлина Карибів».

Отже, при формуванні країнознавчої компетентності як складової соціокультурної компетентності, потрібно враховувати синтетичний характер країнознавчих знань, забезпечувати інтеграцію географічного і філологічного підходів до формування комплексного «образу країн» при їх вивченні.

Список використаних джерел:

1.Лисичарова Г.О. Розвиток методичних ідей і змісту географічної країнознавчої освіти. *Народна освіта*. Вип. № 1 (13), 2011. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/13/statti/lisicharova.htm

2.Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник. / укл. О.Б. Бігич, Н.О. Бражник, С.В. Гапонова та ін. Вид. 2-ге, випр. і перероб. Київ: Ленвіт, 2002. 328 с.

3.Нехомяж О.С. Структурування навчального країнознавчого матеріалу в шкільному курсі географії (основна школа). *Проблеми сучасного підручника*. Київ: Педагогічна думка, 2011. Вип. 11. С. 186–191.

4.Яценко Б.П. Країнознавство. Енциклопедія Сучасної України. URL:
https://esu.com.ua/search_articles.php?id=2657